

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็มาและความสำคัญของปัญหา

การที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดกฎหมายนั้น นับว่าเป็นความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของสมาชิกในสังคม ตลอดจนสังคมไทยส่วนรวมเป็นอันมาก หากไม่มีแนวทางป้องกันแก้ไขการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่ได้กระทำผิดไปแล้ว ำให้กลับเป็นพลเมืองดี ปัญหาจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และจะยิ่งเพิ่มความรุนแรงเป็นอันมากเมื่อเด็กและเยาวชนเป็นผู้ใหญ่ และยังไม่เลิกการกระทำความผิดต่าง ๆ เสีย (สุพจน์ จักขุทิพย์, 2521) และสภาพเป็นจริงคือ เด็กและเยาวชนทั้งหลายจะต้องเข้ารับการระหน่ำทักในทางสังคมแทนผู้ใหญ่รุ่นปัจจุบันในวันข้างหน้า ฉะนั้นจึงควรเป็นผู้ใหญ่ที่ดีพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ

หากพิจารณาถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการกระทำความผิด จะพบว่าบุคคลที่ดีพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ หรืออาจจะบกพร่องบ้างในด้านร่างกายหรือจิตใจก็ตาม หากอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เลว สิ่งแวดล้อมเช่นนี้จะมีอิทธิพลชักจูงให้บุคคลทำชั่วได้ ในเรื่องสิ่งแวดล้อมนี้เป็นเรื่องกว้างขวางมาก เพราะมนุษย์เรารั้งแต่เกิดมาก็สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่วินาทีแรก โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางสังคม ย่อมมีอิทธิพลต่อมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เริ่มตั้งแต่เด็กเกิดมาถูกห้อมล้อมโดยบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน อยู่ในศาสนาและขนบธรรมเนียมอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง รวมทั้งสภาพของที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้ที่อาศัยอยู่เป็นอย่างมาก สภาพที่เสื่อมโทรม ำเป็นระเบียบ ย่อมสัมพันธ์กับจิตใจที่ไม่ปกติ อารมณ์ที่วุ่นวาย ร้อนแรง และความด่าทอยทางจริยธรรม (พัศตร์พริ้ง วัชระ, 2520) สิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายเช่นนี้จะมีอิทธิพลชักจูงให้คนทำชั่วได้ แต่จะง่ายหรือยาก และจะเร็วหรือช้าเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้สึกชั่วดีของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กหรือเยาวชนซึ่งมันสมองหรือจิตใจยังอ่อนไหว สิ่งแวดล้อมที่

เลวร้ายนี้จะหล่อหลอมเยาวชนดังกล่าวให้เป็นเด็กที่มีปัญหาทางความประพฤติ เช่น มีความประพฤติไม่สมควรแก่วัย มีการเล่นการพนัน เสพสุรา ดินยาเสพติด ประพฤติตนเป็นนักเลง อันธพาล ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ และเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย จากสถิติของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางปรากฏว่า ผู้กระทำผิดมักจะเป็นบุคคลที่ยากจนและอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม โดยเฉพาะคดีลักทรัพย์ ช่องโจร ไร่เถื่อน ยาเสพติด เมาส์รูดอาละวาด และการกระทำผิดอาญาอื่น ๆ เป็นต้น ในบริเวณแหล่งเสื่อมโทรม เด็ก ๆ มักจะถูกปล่อยปละละเลย ไม่ได้รับการอบรมที่ดี พบหาสมาคมกับเพื่อนในแหล่งเดียวกัน และได้เห็นแต่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา ในปัจจุบันปัญหาเรื่องเด็กเถรหรือเด็กกระทำผิดกฎหมาย เป็นปัญหาสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง รัฐบาล องค์การเอกชน ตลอดจนประชาชนที่มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมทั้งหลาย ก็ตระหนักดีว่าควรจะได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาสาเหตุ เพื่อพิจารณาหาทางแก้ไขอย่างจริงจัง (สุพัตรา สุภาพ, 2507) เพราะหากปล่อยโดยไม่แก้ไข ปัญหาเหล่านี้ เด็กและเยาวชนเหล่านั้นอาจจะมียุติชนที่ผิดแยกไปจากสังคม และเมื่อถูกศาลตัดสินลงโทษบ่อยๆ เขาก็จะมีโอกาสคบค้าสมาคมกับเยาวชนที่กระทำผิดประเภทรุนแรงอื่นๆ มากขึ้น อาจได้รับการอบรมสั่งสอนและยอมรับค่านิยมผิด ๆ ทำให้ไม่กลัวเกรงกฎหมาย บ้านเมือง (กฤษณี สุกัญหาเกตุ, 2520)

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนี้ทางนักอาชญาวิทยา นักสังคมวิทยา และนักจิตวิทยา ถือว่าเป็นความผิดพลาดที่เกิดจากความด้อยในประสบการณ์ ความบกพร่องในสภาพแวดล้อมและบุคลิกภาพ หรือภาวะทางจิตใจ แต่เดิมนั้นมีความเชื่อว่าเด็กและผู้ใหญ่นั้นมิได้แตกต่างกัน ทั้งเรียกเด็กที่กระทำผิดว่า "ยุวอาชญากร" แต่ภายหลังได้รับการพัฒนาด้านแนวความคิด พิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และเรียกเด็กเหล่านี้ว่า "เด็กกระทำผิด" แทนคำเดิม เพื่อให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสดำเนินชีวิตได้ภายหลังการขัดเกลาสภาพจิตใจจากสาเหตุแห่งความผิดนั้น ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ยอมรับแนวความคิดนี้ จึงมีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่ทำความผิด โดยการตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้น ซึ่งต่อมาได้ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 จึงได้เปลี่ยนเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว และจัดให้มีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กควบคู่กันไปด้วย

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กในปัจจุบันมีอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย ดังนี้คือ

- 1) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ตั้งอยู่ ณ กรุงเทพมหานคร

- 2) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา
- 3) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา
- 4) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่
- 5) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี
- 6) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง
- 7) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 8) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์
- 9) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น

เมื่อเด็กกระทำความผิด ก็จะได้รับวิธีการพิจารณาพิพากษาตามวิธีการของศาลเยาวชนและครอบครัว จุดมุ่งหมายโดยทั่ว ๆ ไป ก็เพื่อแยกเด็กที่กระทำความผิดออกจากผู้ใหญ่ที่กระทำความผิด เพื่อเป็นการตัดโอกาสเด็กที่จะได้รับการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เลวร้ายในชั้นต้น โดยมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เป็นองค์กรสำคัญในการดำเนินการแก้ไขเด็กให้เลิกกระทำความผิด และกลับตัวเป็นคนดีต่อไป แต่มีข้อสังเกตอยู่ว่า แม้ว่าเด็กจะผ่านวิธีการที่ศาลใช้ตั้งแต่มาตรการขั้นต่ำ เช่น การปรับ ว่ากล่าวตักเตือน ภาคทัณฑ์ การคุมประพฤติ ตลอดจนมาตรการขั้นสูงที่เอาตัวไว้แก้ไขในสถานฝึกอบรมตามวิธีที่ศาลกำหนด

กรมตำรวจ ก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับมอบหมายภารกิจหน้าที่ในการดำเนินการด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงมีหน้าที่กวดขัน อบรม และดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีเด็กและเยาวชน เพื่อจุดมุ่งหมายในการป้องปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน มากกว่าการปราบปรามโดยตรง จึงมักจะพบเห็นว่าการดำเนินการทางด้านคดีเด็กและเยาวชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มักจะเป็นเพียงการว่ากล่าวตักเตือน เชิญผู้ปกครองมารับทราบและช่วยกันกวดขันความประพฤติ ทัณฑ์บน ภาคทัณฑ์ ตลอดจนการควบคุมความประพฤติ เป็นต้น แต่ก็มีเด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งที่มีการกระทำความผิดอันจะส่งผลกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของสังคม ก็จำเป็นต้องมอบให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กนำไปฝึกอบรมต่อไป และในภารกิจหน้าที่ของตำรวจก็ได้จัดให้มีหน่วยงานทางด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ให้ความรู้และสิ่งที่ถูกต้องแก่เด็กและเยาวชน เช่น การอบรมด้านการจราจร ระเบียบวินัยการใช้รถใช้ถนน การป้องกันยาเสพติดให้โทษ การมีส่วนร่วมตามศูนย์การค้าและแหล่งอบายมุข เป็นต้น ในปัจจุบันนับแต่มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง

การบริหารงานตำรวจใหม่ หน่วยงานทางด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนกลับถูกลดบทบาทหน้าที่ลง ตลอดจนการปฏิบัติงานของตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธรอำเภอต่าง ๆ ก็ไม่ได้รับการเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชาในระดับสูงเท่าที่ควร มุ่งเน้นแต่การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นส่วนใหญ่ แต่มิได้หันมามองจุดเริ่มต้นของการเกิดคดีอาชญากรรมที่สำคัญ ๆ ก็คือ เด็กและเยาวชนผู้หลงผิดนั่นเอง

ในปัจจุบันที่ภาวะเศรษฐกิจเจริญเติบโตมากขึ้น ค่าครองชีพที่บีบรัดตัว เด็กและเยาวชนมักจะถูกละทิ้งให้อยู่ตามลำพังหรือเข้ากลุ่มเพื่อน และถูกชักจูงไปในทางที่ผิดได้ง่าย ๆ จากสถิติทางคดีที่สถานีพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดขอนแก่น ได้รวบรวมไว้เกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีต่างๆ มากที่สุด (5 อันดับแรก) ในปี พ.ศ.2536 (เฉพาะในเขตจังหวัดขอนแก่น)

อันดับที่	ฐานความผิด	จำนวน	ร้อยละ
1.	ลักทรัพย์	205	45.96
2.	พ.ร.บ.สารระเหย	107	23.99
3.	พ.ร.บ.การพนัน	63	14.13
4.	พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ	49	10.99
5.	ทําร้ายร่างกาย	22	4.93
	รวม	446	100.00

ที่มา : สถานีพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น, 2537. "สถิติทางคดีและสถิติการฝึกอบรม ประจำปีพุทธศักราช 2536".

จากตารางที่ 1 พบว่า คดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมากที่สุด ได้แก่ ลักทรัพย์ สอดดมสารระเหย เล่นการพนัน เสพยาเสพติดให้โทษ และทารุณร่างกาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะชักนำเด็กและเยาวชนไปสู่การกระทำความผิด ที่ร้ายแรงขึ้น หากไม่ได้รับการแก้ไขและดูแลอย่างถูกต้องและใกล้ชิด

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยแม้ว่าจะมิได้ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ทางด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนก็ตาม แต่ก็ได้ปฏิบัติงานทางด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ได้พบเห็นผู้กระทำความผิดมากรวมถึงแต่ละรายมักจะเริ่มกระทำความผิดครั้งแรกเมื่อเป็นเด็กหรือเยาวชน โดยการลักเล็กขโมยน้อย เมื่อไม่ได้รับความสนใจเหลียวแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง และได้รับการลงโทษจากเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ที่ไม่เข้าใจสภาพความเป็นจริงของเด็กและเยาวชน โดยใช้ตัวบทกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว ก็ยิ่งทำให้สภาพปัญหาการกระทำผิดซ้ำซากมากขึ้น จนกลายเป็นอาชญากรใบไม้ที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งหมายที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ปฏิบัติงานด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ในสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน อันจะส่งผลถึงการลดลงของการเกิดคดีอาชญากรรมต่าง ๆ และหาแนวทางในการป้องกันและควบคุมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4 ตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานฯ
- 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานฯ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ภายหลังจากการวิจัยแล้ว ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยคือ

- 1) ได้รับทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการปฏิบัติงานด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4 อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพการปฏิบัติงานด้านคดีเด็กและ เยาวชนให้เกิดประสิทธิภาพ

2) เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณากำหนดนโยบาย วางแผนและพัฒนาบุคลากร ทางด้านงานสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนให้ชัดเจน และเกิดความเป็นธรรมต่อเด็กและ เยาวชนที่กระทำคามผิด

3) เป็นข้อมูลสำหรับการป้องกัน และแก้ไขปัญหการกระทำคามผิดของเด็กและ เยาวชน การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำคามผิด และการใช้กฎหมายเด็กและ เยาวชนที่ถูกต้องเหมาะสม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ จะศึกษาเฉพาะการปฏิบัติงานด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสัญญาบัตรและชั้นประทวน ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4 จำนวน 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น อุตรธานี หนองคาย เลย ร้อยเอ็ด มหาสารคาม สกลนคร กาฬสินธุ์ มุกดาหาร นครพนม และ หนองบัวลำภู

1.5 คำนยามศัพท์เฉพาะ

1) เด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ ตาม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 และอาศัยอยู่ในเขตตำรวจภาค 4

2) เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ที่อาศัยอยู่ในเขตตำรวจภาค 4

3) ข้าราชการตำรวจ ในที่นี้ หมายถึง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรและชั้น ประทวนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ประจำสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4

4) ตำรวจภาค 4 หมายถึง ขอบเขตการบริหารงานของตำรวจที่จัดแบ่งพื้นที่การ ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจภาค 4 ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ขอนแก่น อุตรธานี หนองคาย เลย ร้อยเอ็ด มหาสารคาม สกลนคร กาฬสินธุ์ มุกดาหาร นครพนม และหนองบัวลำภู

5) สวัสดิภาพ หมายถึง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีจุดมุ่งหมายพัฒนาการกระทำ หรือพฤติกรรมของเด็กและ เยาวชนไปในแนวทางที่เหมาะสมและถูกต้อง ก่อให้เกิดความ สงบสุขต่อสังคม

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับเอกสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน สำหรับการศึกษานี้ต่อไป